

Als ik vandaag overleef ...

door Luc Hessel – december 2022

In haar onvolprezen autobiografie "De Keuze. Leven in vrijheid" herhaalt Edith Eva Eger, als een van de weinigen die Auschwitz overleefde, telkens opnieuw die ene zin: als ik vandaag overleef zal ik morgen vrij zijn.

Om te overleven, zo schrijft ze, is het belangrijk je eigen behoeften te overstijgen en jezelf te wijden aan iets of iemand buiten jezelf. Voor haar is die 'iemand' haar zus Magda en dat 'iets' het verlangen en de hoop dat ze haar vriend Eric zal weerzien als ze vrij komt. "Ik zal nooit je ogen en je handen vergeten. Ik moet mezelf bijeenpakken. Als het niet voor mezelf is, dan is het voor Eric."

Hoop en verlangen. De grote drijfveren in ons menselijk bestaan.

Verlangen. Ooit las ik bij de Franse schrijver Paul Claudel hoe een liefhebbende vrouw tegen haar man zegt: ik ben de belofte die niet gehouden kan worden en precies daarin ligt mijn genade. Met deze uitspraak tracht Claudel te verduidelijken hoe de liefde tussen man en vrouw, afgemeten aan hun verlangen naar een totale vervulling, niet alleen zijn grenzen en beperkingen kent, maar ons ook laat vermoeden dat elk verlangen naar een totale vervulling niet van deze wereld is en uiteindelijk slechts te vinden is in of bij een transcendente, goddelijke Werkelijkheid. Het inherent onvervuld menselijk verlangen als een blijvende openheid naar een overstijgend, oproepend goddelijk liefdes Mysterie. Een genade. Een onvervuld verlangen, niet als een leegte die zo nodig 'opgevuld' kan of moet worden, maar als een 'open ruimte' die ons gaande houdt in een geëngageerde en dankbare overgave aan het Leven. Verlangen als een 'godsgeschenk'....

Hoop. Je kan het niet ontkennen: wij leven vandaag in een wereld waar angst en ontmoediging meer en meer om zich heen grijpt: oorlog en geweld, vervuiling en misbruik, verharding en uitbuiting ... Hoop, vertrouwen, menselijke saamenhorigheid, optimisme in de verdrukking. En toch. Toch is dat kleine meisje van de hoop onuitroeibaar. "Het is dat kleine meisje *hoop* dat al wat tussen mensen leeft, hun heen en weer geloop, licht en richting geeft" (Charles Péguy). Een gedicht van Henriette Roland Holst is mij tot op vandaag hierbij een gelovig houvast.

"De zachte krachten zullen zeker winnen in 't eind. Dit hoor ik als een innig fluisteren in mij. Zo het zweeg zou alle licht verduisteren"

Dat wonderlijke hopen, soms tegen alles in, telkens opnieuw, zou ons dat niet op het spoor kunnen brengen van een goddelijke verlokking die ons oproept en overstijgt, telkens opnieuw, om het goede (en het schone en het ware) te doen? Of zoals Vaclav Havel het zo treffend wist te verwoorden:

'Hoop is niet hetzelfde als optimisme. Evenmin de overtuiging dat iets goed zal aflopen. Wel de zekerheid dat iets zinvol is , ongeacht het resultaat. De diepste en belangrijkste vorm van hoop is de hoop die we als 't ware van 'elders' krijgen. ' Een goddelijk geschenk.....

Als ik vandaag overleef zal ik morgen vrij zijn ...

Een liefdevolle kersttijd en een hoopvol jaar 2023 gewenst.